

**Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση εθνικών συμβουλίων ανταγωνιστικότητας εντός της ζώνης του ευρώ»**

**[COM(2015) 601 final]**

(2016/C 177/06)

**Εισηγητής: ο κ. Thomas DELAPINA**

**Συνεισηγητής: ο κ. David CROUGHAN**

Στις 11 Νοεμβρίου 2015, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα

*«Σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση εθνικών συμβουλίων ανταγωνιστικότητας εντός της ζώνης του ευρώ»*

[COM(2015) 601 final].

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Μαρτίου 2016.

Κατά την 515η σύνοδο της ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 16 και 17 Μαρτίου 2016 (συνεδρίαση της 17ης Μαρτίου 2016), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 200 ψήφους υπέρ, 3 ψήφους κατά και 11 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

## **1. Σύνοψη και συστάσεις**

1.1. Η ΕΟΚΕ εξετάζει τον βαθμό στον οποίο τα εθνικά συμβούλια ανταγωνιστικότητας εντός της ζώνης του ευρώ μπορούν να συμβάλουν στην αναγκαία βελτίωση της διαχείρισης της οικονομικής πολιτικής μειώνοντας τις αποκλίσεις μεταξύ των μελών της ΟΝΕ και αποτρέποντας την εμφάνισή τους στο μέλλον, λειτουργώντας ως καθρέφτης της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής και ενισχύοντας την ευρωπαϊκή εστίαση μέσω της σύνδεσής τους σε ένα δίκτυο εντός της ζώνης του ευρώ.

1.2. Η ανταγωνιστικότητα δεν είναι αυτοσκοπός. Αποτελεί εύλογο στόχο μόνο εάν βελτιώνει στην πράξη την ευημερία των πολιτών. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η συνέχιση της σημερινής πολιτικής δεν αποτελεί επιλογή. Η μονόπλευρη στρατηγική που στόχευε στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στις χώρες της ΟΝΕ μέσω της μείωσης του κόστους και της αύξησης των εξαγωγών, τελικά, αν μη τι άλλο, επέτεινε τον αντίκτυπο της κρίσης, καθώς βασίζεται σε έναν πολύ στενό ορισμό της ανταγωνιστικότητας.

1.3. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συνιστά να χρησιμοποιηθεί στο μέλλον ένας επικαιροποιημένος ορισμός της ανταγωνιστικότητας («ανταγωνιστικότητα 2.0»), καθώς και να ληφθούν υπόψη οι έννοιες που προτείνονται στο έργο WWWforEurope, το οποίο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Αυτός ο αναθεωρημένος ορισμός συνάδει με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», στους οποίους περιλαμβάνονται και οι επιμέρους στόχοι «πέρα από το ΑΕγχΠ». Εκεί η ανταγωνιστικότητα ορίζεται ως «η ικανότητα μιας χώρας (περιφέρειας, περιοχής) να επιτυγχάνει τους στόχους “πέρα από το ΑΕγχΠ” για τους πολίτες της». Βάσει της συγκεκριμένης προσέγγισης, η ανταγωνιστικότητα βασίζεται σε τρεις πυλώνες: εισόδημα, κοινωνικοί παράγοντες και βιωσιμότητα. **Υπό το πρίσμα των παραπάνω, η ΕΟΚΕ προτρέπει στις μελλοντικές συζητήσεις να μη γίνεται λόγος για «συμβούλια ανταγωνιστικότητας», αλλά για «συμβούλια για την ανταγωνιστικότητα, την κοινωνική συνοχή και τη βιωσιμότητα».**

1.4. Επίσης, η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να αποσαφηνίσει ορισμένα σημεία, προκειμένου να καταστεί δυνατή η αξιολόγηση των δραστηριοτήτων αυτών των συμβουλίων για την ανταγωνιστικότητα, την κοινωνική συνοχή και τη βιωσιμότητα. Ακόμη, πρέπει να δοθούν απαντήσεις και σε διάφορα τεχνικά ζητήματα, όπως ο διορισμός των μελών, οι διατάξεις που αφορούν τη λογοδοσία κ.λπ.

1.4.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την προσέγγιση της Επιτροπής που επιτρέπει στα κράτη μέλη να διαμορφώνουν τα εθνικά συμβούλιά τους είτε με τη συγκρότηση νέων θεσμών είτε με την προσαρμογή της εντολής υφιστάμενων φορέων, υπό την προϋπόθεση ότι είναι ανεξάρτητοι και ότι δεν στοχεύουν ούτε να παρεμβαίνουν στις διαδικασίες καθορισμού των μισθών και στον ρόλο των κοινωνικών εταίρων ούτε να εναρμονίσουν τα εθνικά συστήματα καθορισμού των μισθών. Λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη να αποφευχθεί η αλληλεπικάλυψη υφιστάμενων εργασιών και φορέων, η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να διεξαγάγει πλήρη άσκηση χαρτογράφησης (έργο του ΔΝΤ, του ΟΟΣΑ, υφιστάμενων επιτροπών, εθνικών και άλλων δυνητικά χρησίμων φορέων κ.λπ.). Αυτή η συνολική επισκόπηση είναι σημαντική καθώς θα υποστηρίξει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, καθιστώντας δυνατή την εκτίμηση της προστιθέμενης αξίας των προτεινόμενων συμβουλίων, τη διεξαγωγή ανάλυσης κόστους-οφέλους και την αξιολόγηση της ανάγκης να συσταθούν πρόσθετοι φορείς.

1.4.2. Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να παρουσιάσει συγκεκριμένες προτάσεις σχετικά με το πώς μπορούν να διασφαλιστούν οι παρακάτω απαραίτητες προϋποθέσεις:

- λογοδοσία, νομιμοποίηση και διαφάνεια μέσω της πλήρους ενσωμάτωσης των δημοκρατικά νομιμοποιημένων θεσμικών οργάνων, όπως των κοινοβουλίων, των κοινωνικών εταίρων και άλλων αντιπροσωπευτικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών,
- εκπροσώπηση ισορροπημένης, αμερόληπτης εμπειρογνομosύνης προκειμένου να αντικατοπτρίζεται η υπάρχουσα ποικιλία απόψεων,
- μη δεσμευτικός χαρακτήρας των προτάσεων του συμβουλίου, ιδιαίτερα πλήρης διατήρηση της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων,
- ενσωμάτωση του διττού ρόλου των μισθών, οι οποίοι είναι και συντελεστές κόστους για τις επιχειρήσεις και ο κύριος καθοριστικός παράγοντας της εγχώριας ζήτησης, όταν η ανταγωνιστικότητα αξιολογείται σύμφωνα με τον νέο ορισμό.

1.5. Η ΕΟΚΕ είχε ήδη διατυπώσει συγκεκριμένες προτάσεις για εμβάθυνση της ΟΝΕ πριν από την τελευταία δέση μέτρων της Επιτροπής —προτάσεις που θα πρέπει να εφαρμοστούν.

- Δεν χρειάζονται ανταγωνιστικές εθνικές στρατηγικές· αυτό που χρειάζεται είναι μια κοινή ευρωπαϊκή στρατηγική. Καίριας σημασίας εδώ είναι η επέκταση του μακροοικονομικού διαλόγου και η εισαγωγή του στη ζώνη του ευρώ. Εδώ ακριβώς θα πρέπει να συντονιστούν οι οικονομικές πολιτικές και οι τρεις βασικοί παράγοντες μακροοικονομικής πολιτικής.
- Σε εθνικό επίπεδο, πρέπει να ενδυναμωθεί ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων και να αναπτυχθούν ή να ενοποιηθούν συστήματα μακροοικονομικού διαλόγου.
- Ο ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου πρέπει να ενισχυθεί προκειμένου να διασφαλιστεί η δημοκρατική λογοδοσία. Ταυτόχρονα, ο ρόλος τους δεν πρέπει να παραβιάζεται από τεχνοκρατικές επιτροπές εμπειρογνομόνων.
- Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της ισότιμης αντιμετώπισης των οικονομικών και των κοινωνικών στόχων και της διενέργειας εκτίμησης κοινωνικών επιπτώσεων για όλα τα μέτρα σε συνδυασμό με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο.
- Η προώθηση δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων είναι καίριας σημασίας για τη μείωση των ανισορροπιών, απαιτώντας μια δημοσιονομική πολιτική περισσότερο προσανατολισμένη στην προαγωγή της ανάπτυξης και της απασχόλησης υψηλής ποιότητας.
- Ως εκ τούτου, επηρεάζεται και η πτυχή των εσόδων, καθώς πρέπει να δημιουργηθούν φορολογικά συστήματα κατάλληλα σχεδιασμένα ώστε να διασφαλίζουν επαρκή χρηματοδοτική βάση. Αφορά επίσης την πτυχή των εξόδων, όπου η ΕΟΚΕ βλέπει επίσης την ανάγκη να θεσπιστούν μέτρα που ευνοούν περισσότερο την ανάπτυξη. Ένας ευρύτερος χρυσός κανόνας για τη χρηματοδότηση των δημόσιων επενδύσεων συγκεκριμένα φαίνεται σύμφωνος με τα υφιστάμενα μέτρα που επιτρέπουν την κατανομή του χρηματοδοτικού κόστους μελλοντικών επενδύσεων σε αρκετές γενιές.

## 2. Σύσταση της Επιτροπής

2.1. Η Επιτροπή, στην ανακοίνωσή της σχετικά με τα βήματα για την ολοκλήρωση της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, προτείνει την περαιτέρω ενοποίηση της ζώνης του ευρώ έως τις αρχές του 2017 (στάδιο 1 — «Εμβάθυνση στην πράξη», το οποίο ξεκίνησε στις 15 Ιουλίου 2015), και στη συνέχεια, βάσει δεικτών αναφοράς για μια ανανεωμένη ανοδική σύγκλιση των οικονομιών της ζώνης του ευρώ, την ανάληψη πιο θεμελιωδών μεταρρυθμίσεων, στο πλαίσιο της μετάβασης σε ένα μεσοπρόθεσμο έως μακροπρόθεσμο όραμα για νέες προοπτικές ανάπτυξης (στάδιο 2 — «Ολοκλήρωση της ΟΝΕ»). Ένα από τα βασικά στοιχεία του σταδίου 1 είναι η βελτίωση της «εργαλειοθήκης» οικονομικής διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένης της πρότασης να συστήσει το Συμβούλιο τη συγκρότηση εθνικών συμβουλίων ανταγωνιστικότητας εντός των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ (καθώς και την ενθάρρυνση προς άλλα κράτη μέλη να συστήσουν παρόμοιους φορείς).

2.2. Πρόθεση της Επιτροπής είναι, μέσω της κινητοποίησης ανεξάρτητης εθνικής εμπειρογνωμοσύνης, να ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη να αναλάβουν τα ίδια την ευθύνη για τα απαραίτητα μέτρα και μεταρρυθμίσεις σε εθνικό επίπεδο. Στόχος είναι να συσταθούν εθνικά συμβούλια ανταγωνιστικότητας προκειμένου να παρακολουθούν τις επιδόσεις και τις πολιτικές στο πλαίσιο μιας συνολικής έννοιας της ανταγωνιστικότητας, συνεισφέροντας με τον τρόπο αυτόν στην ενίσχυση της συνεχούς οικονομικής σύγκλισης και στην αύξηση της οικειοποίησης των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων σε εθνικό επίπεδο. Τα κράτη μέλη καλούνται να εφαρμόσουν τις αρχές που διατυπώνονται στη συγκεκριμένη ανακοίνωση και μετά από 12 μήνες η Επιτροπή καλείται να συντάξει έκθεση προόδου σχετικά με την εφαρμογή και τη βιωσιμότητα της εν λόγω σύστασης, συμπεριλαμβανομένου του κατά πόσον κρίνεται απαραίτητη η έγκριση δεσμευτικών διατάξεων.

2.3. Τα συμβούλια θα παρακολουθούν τις τάσεις της ανταγωνιστικότητας στα μεμονωμένα κράτη μέλη, ιδίως τους παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τις τιμές και το ποιοτικό περιεχόμενο αγαθών και υπηρεσιών σε σχέση με παγκόσμιους ανταγωνιστές βραχυπρόθεσμα. Στην αρμοδιότητα των συμβουλίων ανταγωνιστικότητας θα υπάγονται «η δυναμική των μισθών καθώς και μη μισθολογικοί παράγοντες και παράγοντες που ρυθμίζουν την παραγωγικότητα, αλλά και ζητήματα δυναμικής που συνδέονται με τις επενδύσεις, την καινοτομία και την ελκυστικότητα της οικονομίας για τις επιχειρήσεις». Τα συμβούλια θα αναλύουν και θα αξιολογούν τα συναφή μέτρα και θα διατυπώνουν συστάσεις πολιτικής, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές ιδιαιτερότητες και τις πάγιες πρακτικές. Τα συμβούλια θα παρέχουν επίσης σχετικές πληροφορίες για την υποστήριξη των διαδικασιών διαμόρφωσης των μισθών σε εθνικό επίπεδο. Σε συμμόρφωση με το άρθρο 28 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα δικαιώματα που αφορούν τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας δεν πρόκειται να διγούν.

2.4. Τα συμβούλια θα είναι, από άποψη διάρθρωσης και λειτουργικότητας, ανεξάρτητα έναντι των αρχών των κρατών μελών. Θα πρέπει να διαβουλευονται με τα ενδιαφερόμενα μέρη (π.χ. εθνικούς παράγοντες ή ομάδες παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, που συμμετέχουν στον οικονομικό και κοινωνικό διάλογο του κράτους μέλους σε τακτική βάση), αλλά δεν θα πρέπει να μεταφέρουν αποκλειστικά ή πρωτίστως τις απόψεις και τα συμφέροντα μιας συγκεκριμένης ομάδας ενδιαφερόμενων μερών.

2.5. Τα συμβούλια θα πρέπει να καταρτίζουν ετήσιες εκθέσεις. Προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι συνεκτιμώνται οι στόχοι της ζώνης του ευρώ και της Ένωσης, η Επιτροπή προτίθεται να συντονίζει το έργο των συμβουλίων, με πραγματοποίηση διαβουλεύσεων μεταξύ και των δύο πλευρών όσο καταρτίζονται οι εκθέσεις και κατά τη διάρκεια των διερευνητικών αποστολών στα κράτη μέλη. Οι εκθέσεις θα παράσχουν επίσης ενημερωμένα στοιχεία στις αναλύσεις της Επιτροπής σχετικά με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και τη διαδικασία μακροοικονομικών ανισορροπιών.

## 3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την πεποίθηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι η ΟΝΕ χρήζει βελτίωσης και εμβάθυνσης· το έχει επισημάνει ήδη και έχει διατυπώσει συγκεκριμένες προτάσεις σε πολλές γνωμοδοτήσεις της. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης τα θετικά βήματα της Επιτροπής και συμμερίζεται την άποψη του εν λόγω θεσμικού οργάνου ότι ο στενότερος συντονισμός των εθνικών οικονομικών πολιτικών είναι απολύτως απαραίτητος προκειμένου να αρθούν οι υφιστάμενες ανισορροπίες και να καταστεί λιγότερο πιθανή η εμφάνιση ανισορροπιών στο μέλλον. Ένα σημαντικό μέρος της προστιθέμενης αξίας αυτών των εθνικών συμβουλίων θα μπορούσε να είναι η σύνδεσή τους με άλλα παρόμοια συμβούλια σε ένα δίκτυο εντός της ζώνης του ευρώ, κάτι που θα ενίσχυε την ευρωπαϊκή εστίαση των συζητήσεων πολιτικής μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής.

3.2. Ωστόσο, το συγκεκριμένο πρόβλημα δεν αντιμετωπίζεται επαρκώς από τις τρέχουσες πολιτικές: απαιτείται να θεσπιστούν καλύτερα μέσα για τη διαχείριση των μακροοικονομικών ανισορροπιών. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει θερμά το γεγονός ότι η Επιτροπή αναγνώρισε επιτέλους ότι πρέπει να δίνεται περισσότερη προσοχή στις επιδόσεις των κρατών μελών όσον αφορά την απασχόληση και τους κοινωνικούς στόχους και ότι θα πρέπει να ενισχυθεί η «οικειοποίηση» των προσπάθειών μεταρρυθμίσεων. Επίσης, ορθά η Επιτροπή ζητεί να αυξηθεί η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στην κατάρτιση των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων και να συμπεριληφθούν οι εθνικοί κοινωνικοί εταίροι, μέσω των αντιπροσωπειών της Επιτροπής, στη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου σε εθνικό επίπεδο. Τα εθνικά συμβούλια, τα οποία θα συσταθούν με την πλήρη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών, θα μπορούσαν να αποτελέσουν έναν χρήσιμο καθρέφτη των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων των τρεχουσών και μελλοντικών δράσεων πολιτικής.

3.3. Για τα κράτη μέλη που εφαρμόζουν ενιαία νομισματική πολιτική (ενιαίο νόμισμα, ένα επιτόκιο) με λίγες πιθανότητες η πολιτική αυτή να μετεξελιχθεί μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα σε πλήρη οικονομική, κοινωνική και δημοσιονομική ένωση, όπως συμβαίνει σε μια πλήρη ομοσπονδιακή ένωση, η διόρθωση των ανισορροπιών μέσω της προσαρμογής της ονομαστικής σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας δεν αποτελεί πλέον επιλογή. Μέχρι σήμερα, οι προσπάθειες να τονωθεί η ανταγωνιστικότητα στη ζώνη του ευρώ έχουν περιοριστεί ουσιαστικά σε έναν στενά καθορισμένο στόχο, συγκεκριμένα στη βελτίωση των εξαγωγικών επιδόσεων και των τρεχόντων λογαριασμών, συχνά μέσω περικοπής δαπανών, που μπορεί να είναι αυτοκαταστροφική. Η ασκούμενη πολιτική δεν μπόρεσε να εξαλείψει τις ανισορροπίες και τις αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης. Αντίθετα, σε ορισμένες περιπτώσεις τα μέτρα τις ενίσχυσαν <sup>(1)</sup> δίνοντας υπερβολική έμφαση σε μια αμιγή πολιτική λιτότητας όσον αφορά την προσφορά, η οποία μείωσε τη ζήτηση, αυξάνοντας περαιτέρω την ανεργία, τα δημοσιονομικά ελλείμματα και τις κοινωνικές ανισότητες. Καθώς η ανάδυση ανισορροπιών μπορεί να οδηγήσει σε μια σκληρή πραγματικότητα εάν οι εν λόγω ανισορροπίες δεν αντιμετωπιστούν εγκαίρως, απαιτούνται νέα μέσα πολιτικής προκειμένου να μην επιβαρυνθούν με ολόκληρο το φορτίο της προσαρμογής μόνο οι μισθοί και οι αγορές εργασίας.

3.4. Παρότι η Επιτροπή προτείνει στη σύστασή της μια «συνολική έννοια της ανταγωνιστικότητας», η ΕΟΚΕ θα ήθελε να επισημάνει ότι ήδη το 2002 η Επιτροπή δημοσίευσε έναν πολύ ευρύτερο ορισμό, σύμφωνα με τον οποίο ανταγωνιστικότητα είναι συγκεκριμένα «η ικανότητα της οικονομίας να εξασφαλίζει στους πολίτες υψηλά και συνεχώς βελτιούμενα επίπεδα διαβίωσης και υψηλούς ρυθμούς απασχόλησης σε βιώσιμη βάση» <sup>(2)</sup>. Στο έργο WWForEurope <sup>(3)</sup>, το οποίο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο ορισμός αυτός διευρύνθηκε καλύπτοντας στόχους «πέρα από το ΑΕγχΠ», όπως η κοινωνική ένταξη και το βιώσιμο περιβάλλον στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» <sup>(4)</sup>. Εκεί η ανταγωνιστικότητα ορίζεται ως «η ικανότητα μιας χώρας (περιφέρειας, περιοχής) να επιτυγχάνει τους στόχους “πέρα από το ΑΕγχΠ” για τους πολίτες της» <sup>(5)</sup>. Η ανταγωνιστικότητα μετράται με βάση τρεις πυλώνες: τον πυλώνα του εισοδήματος (συμπεριλαμβανομένων του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών και των καταναλωτικών δαπανών), τον κοινωνικό πυλώνα (κοινωνικές-οικονομικές επιπτώσεις ενός συστήματος, όπως ο κίνδυνος της φτώχειας, των ανισοτήτων και της ανεργίας των νέων) και τον περιβαλλοντικό πυλώνα, ο οποίος μετρά την παραγωγικότητα των πόρων, την ένταση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την ένταση της ενέργειας και το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Πρέπει, επίσης, να λαμβάνεται υπόψη το ψηφιακό θεματολόγιο. Αυτό δεν σημαίνει ότι ανισορροπίες (όπως το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών) μπορούν να παραβλέπονται, όπως συνέβη αμέσως μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση.

3.5. Προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι γίνεται κατανοητός ο σφαιρικός ορισμός της ανταγωνιστικότητας («ανταγωνιστικότητα 2.0»), η ΕΟΚΕ προτείνει οι μελλοντικές συζητήσεις να διεξάγονται όχι υπό τον τίτλο «συμβούλια ανταγωνιστικότητας», αλλά υπό τον τίτλο «συμβούλια για την ανταγωνιστικότητα, την κοινωνική συνοχή και τη βιωσιμότητα».

#### 4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Πολυάριθμοι είναι οι θεσμοί και οι διαδικασίες σε διεθνές επίπεδο (συμπεριλαμβανομένων του ΔΝΤ και του ΟΟΣΑ, καθώς και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής) που παρακολουθούν την ανταγωνιστικότητα και διατυπώνουν σχετικές συστάσεις πολιτικής. Και σε εθνικό επίπεδο υπάρχουν πολλοί φορείς, όπως ανεξάρτητα ινστιτούτα οικονομικών ερευνών, στατιστικές υπηρεσίες και οικονομικά και κοινωνικά συμβούλια, που ασχολούνται με τα θέματα αυτά. Η Επιτροπή σημειώνει ότι η σύσταση των συμβουλίων ανταγωνιστικότητας μπορεί να βασιστεί στους υφιστάμενους θεσμούς και το έργο τους, καθώς ορισμένες χώρες διαθέτουν ήδη τέτοιους φορείς και σε άλλες χώρες θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν υφιστάμενοι φορείς. Εντούτοις, είναι σημαντικό τα συμβούλια να είναι ανεξάρτητα και ο συμβουλευτικός τους ρόλος να αποτυπώνει επαρκώς κρίσεις εμπειρογνομένων που διατυπώνονται προς το γενικό συμφέρον.

<sup>(1)</sup> Για λεπτομερή περιγραφή, βλέπε τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής των κρατών μελών που έχουν ως νόμισμα το ευρώ» (σημείο 3.8 και εξής) (ΕΕ C 133 της 9.5.2013, σ. 44).

<sup>(2)</sup> COM(2002) 714 final.

<sup>(3)</sup> <http://www.foreurope.eu/>

<sup>(4)</sup> WWForEurope, έγγραφο εργασίας αριθ. 84: Competitiveness and Clusters: Implications for a New European Growth Strategy (Ανταγωνιστικότητα και συνεργατικοί σχηματισμοί: συνέπειες για μια νέα ευρωπαϊκή στρατηγική ανάπτυξης) (Φεβρουάριος 2015).

<sup>(5)</sup> Στο ίδιο, σ. 9.

4.2. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η Επιτροπή συνιστά την εκπόνηση έκθεσης προόδου εντός 12 μηνών από την έγκριση της σύστασης, βάσει των σχετικών πληροφοριών που θα παράσχουν τα κράτη μέλη, σχετικά με την εφαρμογή και την καταλληλότητα της εν λόγω σύστασης για τη σύσταση εθνικών συμβουλίων ανταγωνιστικότητας. Πριν από τη σύσταση των συμβουλίων, θα πρέπει να διεξαχθεί άσκηση χαρτογράφησης για την αξιολόγηση των δραστηριοτήτων και της αποτελεσματικότητας υφιστάμενων και ενδεχόμενων μελλοντικών φορέων. Αυτή η ολοκληρωμένη αξιολόγηση, συμπεριλαμβανομένης της εμπειρογνομosύνης των κοινωνικών εταίρων, θα υποστηρίξει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, καθιστώντας δυνατή την εκτίμηση της προστιθέμενης αξίας των εν λόγω συμβουλίων, τη διεξαγωγή ανάλυσης κόστους-οφέλους και την αξιολόγηση της ανάγκης να ιδρυθούν πρόσθετοι φορείς.

4.3. Η Επιτροπή ορθά συνεχίζει να τονίζει την ανάγκη να βελτιωθούν η διαφάνεια και η δημοκρατική νομιμοποίηση της πολιτικής μέσω της πλήρους συμμετοχής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, των εθνικών κοινοβουλίων, καθώς και των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών από την κοινωνία των πολιτών, ιδίως των κοινωνικών εταίρων. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ ζητεί από δημοκρατικά υπόλογους φορείς να συμμετέχουν δεόντως στα ζητήματα διορισμού και επικύρωσης των μελών των συμβουλίων, αρμοδιοτήτων, κατάρτισης των προγραμμάτων εργασίας, σύνταξης εκθέσεων και λογαριασμών κ.λπ., τα οποία πρέπει να αποσαφηνίζονται όταν συστήνονται τα συμβούλια.

4.4. Για να είναι δυνατή η έγκριση της σύστασης συμβουλίων ανταγωνιστικότητας, η Επιτροπή πρέπει να αναφέρει τα κριτήρια όσον αφορά την ανεξαρτησία τους και την εκπροσώπηση μιας ισορροπημένης, αμερόληπτης εμπειρογνομosύνης, η οποία να αντικατοπτρίζει την ποικιλία των απόψεων, συμπεριλαμβανομένων των απόψεων των κοινωνικών εταίρων, με σκοπό να αρθούν οι εκφραζόμενες αμφιβολίες σχετικά με την ύπαρξη ανεξάρτητης, ουδέτερης εμπειρογνομosύνης. Επίσης, πρέπει να αποσαφηνιστεί το θέμα της ευθύνης σε περίπτωση εσφαλμένων αναλύσεων ή προβλέψεων εκ μέρους των συμβουλίων.

4.5. Η ΕΟΚΕ, επισημαίνοντας τον συμβουλευτικό χαρακτήρα των φορέων αυτών, ζητεί από την Επιτροπή να διευκρινίσει ρητά τη μη δεσμευτική φύση των συστάσεων που διατυπώνουν τα συμβούλια ανταγωνιστικότητας. Το θέμα της μη δεσμευτικότητας προκύπτει ιδίως σε σχέση με την προστασία της αυτονομίας των μερών που λαμβάνουν μέρος στις διαπραγματεύσεις των μισθών. Η Επιτροπή σημειώνει στη σύστασή της ότι το δικαίωμα διαπραγματεύσεως και σύναψης συλλογικών συμβάσεων δεν θα πρέπει να θίγεται, αλλά η διαβεβαίωση αυτή, που αφορά μόνο το δικαίωμα που εγγυάται η Συνθήκη<sup>(6)</sup>, είναι εξαιρετικά αδύναμη. Οποιαδήποτε προσπάθεια άμεσης επιρροής της διαδικασίας διαμόρφωσης των μισθών δεν εμπίπτει σε καμία περίπτωση στο πεδίο αρμοδιοτήτων των συμβουλίων ανταγωνιστικότητας.

4.6. Η ΕΟΚΕ σημειώνει την ευρύτερη έννοια της ανταγωνιστικότητας πέραν της ανταγωνιστικότητας κόστους. Για την αποτροπή της συσσώρευσης ανισορροπιών πρέπει να λαμβάνεται επίσης υπόψη ο διττός χαρακτήρας των μισθών (συντελεστής κόστους για τις επιχειρήσεις, παράγοντας που καθορίζει την εγχώρια ζήτηση· βλέπε σημείο 5.5). Επιπλέον, απαιτείται μια συμμετρική προσέγγιση έναντι των πλεονασμάτων και των ελλειμμάτων προκειμένου να αντιμετωπιστούν επαρκώς οι ανισορροπίες<sup>(7)</sup>.

## 5. Προτάσεις της ΕΟΚΕ

5.1. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η εμβάθυνση της ONE είναι αναγκαία. Καθώς η ΕΟΚΕ εντόπισε πολλά αναπάντητα ερωτήματα στην παραπάνω αξιολόγηση της σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής, ερωτήματα που απαιτούν περαιτέρω ανάλυση και διευκρινίσεις, ακολουθεί περίληψη των συναφών προτάσεων που έχει υποβάλει η ΕΟΚΕ μέχρι σήμερα. Τα τελευταία χρόνια η ΕΟΚΕ έχει υιοθετήσει αρκετές γνωμοδοτήσεις σχετικά με την εμβάθυνση της ONE<sup>(8)</sup>, με πιο πρόσφατη τη γνωμοδότηση ECO/380 με θέμα «Η κοινοτική μέθοδος για την επίτευξη μιας δημοκρατικής και κοινωνικής ONE», που εξέδωσε το 2015<sup>(9)</sup>.

5.2. Στη γνωμοδότησή της ECO/380, η ΕΟΚΕ προτείνει να αναλάβει η Επιτροπή μελλοντικές πρωτοβουλίες για την ONE. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι αυτά τα μέτρα θα βοηθήσουν να δοθεί τέλος στις αποκλίσεις που παρατηρούνται στη διαμόρφωση των μισθών και στη λειτουργία των αγορών εργασίας και των κοινωνικών συστημάτων, τα οποία είναι απαραίτητα για τη σταθεροποίηση της ONE και την εμβάθυνσή της από μια δημοκρατική και κοινωνική προοπτική. Η προσέγγιση της ΕΟΚΕ βασίζεται στην ιδέα ότι, εντός του συνολικού πλαισίου νομισματικής, δημοσιονομικής και μισθολογικής πολιτικής, μπορεί να αναπτυχθεί εμπιστοσύνη και να επιτευχθεί μεγαλύτερη σύγκλιση χωρίς να υπονομεύεται η ανεξαρτησία των συλλογικών διαπραγματεύσεων.

<sup>(6)</sup> Άρθρο 153 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ: «Προκειμένου να υλοποιήσει τους στόχους του άρθρου 151, η Ένωση υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στους ακόλουθους τομείς: [...]» και παράγραφος 5: «Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται στις αμοιβές, στο δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, στο δικαίωμα για απεργία ή στο δικαίωμα για ανταπεργία (λοκ-άουτ)».

<sup>(7)</sup> Βλέπε τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Επανεξέταση της οικονομικής διακυβέρνησης» (EE C 268 της 14.8.2015, σ. 33) (σημείο 3.2.3).

<sup>(8)</sup> Ιδίως για τον πολιτικό πυλώνα: βλέπε τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Ολοκλήρωση της ONE: ο πολιτικός πυλώνας» (EE C 332 της 8.10.2015, σ. 8).

<sup>(9)</sup> Και πριν από τη συγκεκριμένη γνωμοδότηση, τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ολοκλήρωση της ONE: ο πολιτικός πυλώνας» (EE C 332 της 8.10.2015, σ. 8).

5.3. Αυτό θα απαιτήσει τη λήψη μέτρων για την προώθηση του μακροοικονομικού διαλόγου και, πρωτίστως, την καθιέρωση μακροοικονομικού διαλόγου στη ζώνη του ευρώ (MED-EURO). Ο μακροοικονομικός διάλογος ξεκίνησε το 1999 προκειμένου να υπάρξει βιώσιμος συνδυασμός μέτρων μακροοικονομικής πολιτικής που θα στοχεύουν στην ανάπτυξη και στη σταθερότητα, δηλαδή ομαλή εναρμόνιση μεταξύ της εξέλιξης των μισθών και της νομισματικής και της δημοσιονομικής πολιτικής. Αυτό το φόρουμ για τον συντονισμό των τριών μεγάλων παραγόντων στη μακροοικονομική πολιτική θα μπορούσε, με την άμεση συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, να συνεισφέρει καθοριστικά στη διασφάλιση του απαραίτητου συντονισμού, της συμμόρφωσης με τον κοινό στόχο σταθερότητας της ΟΝΕ, και της δημοκρατικής και κοινωνικής ανάπτυξης της ΟΝΕ. Τα πορίσματα και τα συμπεράσματά του θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την κατάρτιση και της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης και των ειδικών συστάσεων ανά χώρα.

5.4. Η ΕΟΚΕ τονίζει για μια ακόμη φορά πόσο σημαντική είναι η προώθηση του ρόλου των κοινωνικών εταίρων και η συμμετοχή τους στη διαδικασία χάραξης πολιτικής. Ένα είδος μακροοικονομικού διαλόγου είναι επίσης επωφελές και σε εθνικό επίπεδο. Έχει διαπιστωθεί σημαντική αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας, κυρίως στις χώρες όπου ο κοινωνικός διάλογος και οι εργασιακές σχέσεις είναι ισχυρές και όπου εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής συνοχής.

5.5. Το σύστημα διαμόρφωσης των μισθών θα πρέπει να επαφίεται στους εταίρους που συμμετέχουν στις συλλογικές διαπραγματεύσεις, χωρίς καμία παρέμβαση έξωθεν. Η αυτονομία τους πρέπει γίνεται απολύτως σεβαστή και να παρέχονται σχετικές εγγυήσεις. Αυτοί κατανοούν καλύτερα από όλους την πραγματική κατάσταση όσον αφορά τη διαμόρφωση των μισθών και τις αγορές εργασίας. Οι εταίροι που συμμετέχουν στις συλλογικές διαπραγματεύσεις λαμβάνουν υπόψη το γεγονός ότι οι αλλαγές στους μισθούς επηρεάζουν και το κόστος και τη ζήτηση. Γνωρίζουν καλά ότι η ευθυγράμμιση των αυξήσεων των μισθών με τη μεσοπρόθεσμη αύξηση της εθνικής παραγωγικότητας συν την τιμή στόχο της ΕΚΤ για τον δείκτη πληθωρισμού έχει ουδέτερο αντίκτυπο στις τιμές, την ανταγωνιστικότητα, την εγχώρια ζήτηση και την κατανομή του εισοδήματος<sup>(10)</sup>. Η ανάγκη ενδυνάμωσης του μακροοικονομικού διαλόγου ενισχύεται από το γεγονός ότι αυτή η επίγνωση διαφέρει από κράτος μέλος σε κράτος μέλος και ενίοτε δεν βρίσκει πρακτική έκφραση, γεγονός που οδηγεί σε ανισορροπίες.

5.6. Κατά τη διακυβέρνηση της ζώνης του ευρώ πρέπει να υπάρξει πιο ενεργή συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ μιας μεγάλης επιτροπής του ΕΚ η οποία θα περιλαμβάνει όλους τους βουλευτές της ζώνης του ευρώ και των κρατών που επιθυμούν να ενταχθούν σε αυτήν, σε συνδυασμό με την ενίσχυση του συντονισμού των βουλευτών της ζώνης του ευρώ για ζητήματα που αφορούν την ΟΝΕ (COSAC+).

5.7. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι στόχοι οικονομικής πολιτικής πρέπει να εναρμονιστούν περισσότερο με τους στόχους κοινωνικής πολιτικής της ΕΕ του άρθρου 4 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και ότι πρέπει να αντιμετωπιστούν ενδεχόμενες συγκρούσεις μεταξύ των κοινωνικών και των οικονομικών στόχων. Όλα τα μέτρα του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου —σύμφωνα με την οριζόντια κοινωνική ρήτρα— πρέπει να υπόκεινται σε εκτίμηση κοινωνικών επιπτώσεων<sup>(11)</sup>.

5.8. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι είναι απολύτως αναγκαία η βραχυπρόθεσμη διαχείριση της ζήτησης και ένα πρόγραμμα αποδοτικών επενδύσεων για τη δημιουργία εισοδήματος μέσω της ανάπτυξης, της κοινωνικής συνοχής και της αλληλεγγύης. Για τον σκοπό αυτό πρέπει να υλοποιηθεί μια δημοσιονομική πολιτική που θα ευνοεί την ανάπτυξη και την απασχόληση. Ο φορολογικός συντονισμός πρέπει να είναι αποτελεσματικός προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι χώρες διαθέτουν κατάλληλη εισοδηματική βάση. Επίσης, απαιτούνται δυναμικές πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, των φορολογικών παραδείσων και του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού.

5.9. Και όσον αφορά τις δαπάνες, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι υπάρχουν περιθώρια για την εφαρμογή δημοσιονομικών πολιτικών που ευνοούν περισσότερο την ανάπτυξη. Οι δημόσιες επενδύσεις αποτελούν βασικό μέσο οικονομικής ανάκαμψης. Οι απαραίτητες επενδύσεις σε τομείς αιχμής και στο κοινωνικό πεδίο (έρευνα, εκπαίδευση, παιδική φροντίδα, κοινωνικές υπηρεσίες, κοινωνική στέγαση κ.λπ.) δεν προωθούν μόνο βραχυπρόθεσμα την ανάπτυξη και τις θέσεις εργασίας, αλλά ταυτόχρονα αυξάνουν μακροπρόθεσμα τη δυναμική παραγωγή. Οι επενδύσεις και η ανάπτυξη, ιδίως σε χώρες που πλήττονται από την κρίση, αποτελούν νευραλγικούς παράγοντες στη διαδικασία κάλυψης της διαφοράς σε σχέση με τις άλλες χώρες και, ακολούθως, εξάλειψης των ανισορροπιών.

5.10. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής να μη συμπεριλαμβάνονται οι εισφορές των κρατών μελών προς το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων στους υπολογισμούς του δημοσιονομικού ελλείμματος. Καθώς πρόκειται για δαπάνες που προωθούν το δυναμικό ανάπτυξης και των οποίων οι πρόσδοι θα ωφελήσουν και μελλοντικές γενιές, η χρηματοδότηση θα πρέπει επίσης να καταναμεμηθεί σε πολλές γενιές. Με το ίδιο σκεπτικό, η ΕΟΚΕ διερωτάται για μία ακόμη φορά<sup>(12)</sup> για ποιον λόγο δεν μπορούν να τυγχάνουν της ίδιας αντιμετώπισης οι μακρόπνοες επενδύσεις που αντλούν πόρους από τον γενικό προϋπολογισμό, με τη μορφή ενός χρυσού κανόνα για τις επενδύσεις.

Βρυξέλλες, 17 Μαρτίου 2016.

Ο Πρόεδρος  
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής  
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

<sup>(10)</sup> Βλέπε τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης» (ΕΕ C 132 της 3.5.2011, σ. 26) (σημείο 2.3).

<sup>(11)</sup> Βλέπε τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η κοινωνική μέθοδος για την επίτευξη μιας δημοκρατικής και κοινωνικής ΟΝΕ» (ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 33) (σημείο 1.5).

<sup>(12)</sup> Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ένα επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη» (ΕΕ C 268 της 14.8.2015, σ. 27) (σημείο 4).